

Waarom een oplossing voor Roma in het Noordstation niet bestaat

Opiniestuk door Koen Geurts & Darius Mihai

21/6/2012

Op 21/6 overhandigde de gerechtsdeurwaarder in het Brusselse Noordstation een bevel tot uitzetting aan het tiental families dat er sinds enkele maanden is gestrand. De vraag is of een echte oplossing wel bestaat.

De beelden zijn ons welbekend. Families die met hun kinderen reeds maandenlang in een zichtbaar uitzichtloze situatie in het Brusselse Noordstation vertoeven. Oorspronkelijk ging het om enkele families uit Slowakije, regio Kosice, maar al snel voegden zich er Roemeense, Kosovaarse, Bulgaarse en Servische families bij. De situatie en voorgeschiedenis is voor elke familie verschillend, waardoor de zoektocht naar oplossingen extra complex wordt.

Heel wat vrijwilligers en organisaties hebben zich er rond genesteld en voorzien hen in de dagelijkse levensbehoeften. Lokale, regionale en federale overheden discussiëren over wie verantwoordelijk is om de situatie op te lossen. De media spelen hier gretig op in en verontwaardiging domineert de publieke opinie. Tot zover niets nieuws onder de zon.

De situatie lijkt inderdaad onoplosbaar. De achtergrond van deze families is er vaak een van structurele armoede en uitsluiting en een groot gebrek aan toekomstperspectief met een sterk etnische component. Zo leven de Slowaakse Roma uit Kosice al meer dan drie generaties in volstrekte werkloosheid, zonder werkervaring, enige opleiding of uitzicht op een job. Sommige families hebben voordien al van tijdelijke opvang in een opvangcentrum genoten of trokken ergens OCMW. Andere, niet-EU-ers, werden reeds voor de derde keer geweigerd in de asielpprocedure.

De enkele families die in mei beslisten om vrijwillig terug te keren, werden snel vervangen door anderen. Zo was er een Roemeense familie die reeds verbleef in een Fedasil-centrum, maar in Brussel kwam bedelen en de nachten in het Noordstation doorbracht. Een andere familie kwam er terecht nadat ze het appartement werd uitgezet wegens achterstallige huur. Nog anderen strandden in het station nadat ze door Bulgaarse mensenhandelaars tegen een fikse som geld naar Brussel werden gelokt met de belofte van werk, waarna ze op straat gedumpt werden.

Dat ondertussen deze mensen tijdelijk worden bijgestaan om de meest dringende noden te lenigen is logisch, maar dit mag geen valstrik worden. Tegelijk is een eenduidige boodschap nodig dat het hier om een uitzonderlijke en tijdelijke situatie gaat en dat de sleutel voor een oplossing voor een belangrijk deel in hun eigen handen ligt. Wil men zich in Brussel vestigen zal men zelf op zoek moeten gaan naar een woning. En dus ook naar werk. Roemenen en Bulgaren zijn nog beperkt tot knelpuntberoepen maar voor Slovaken ligt de arbeidsmarkt volledig open. Sociale organisaties kunnen hen toeleiden naar de nodige structuren, maar het vraagt ook vele eigen inspanningen. Intensief begeleide trajecten rond empowerment voor mensen in dergelijke achtergestelde positie en verblijfssituatie zijn onbestaande en hebben zeer veel tijd nodig. Dus wat als je de pech hebt om in een dergelijke familie geboren

te zijn? Als er in je familie nooit iemand de kans gehad heeft om te werken, laat staan om een opleiding te volgen, en je niet eens de plaatselijke taal spreekt, hoe geraak je dan in hemelsnaam aan een job? Een lang voortraject is nodig. Maar hoe betaal je ondertussen je appartement?

Eigenlijk nog voorbarige vragen, want wat blijkt? Het schoentje wringt al bij het communiceren van deze cruciale informatie. Elke organisatie die tussenkomt, benadert deze groep met haar eigen boodschap. Deze zijn verre van eenduidig en vaak contradictorisch of onjuist waardoor er eerder desinformatie heerst. Mensen in een precaire situatie die nauwelijks wat te verliezen hebben, geloven het liefst wat hen het meeste hoop geeft. En daar sta je dan met je boodschap van realiteitszin en correcte juridische informatie. De precedentes maken het nog moeilijker: de meeste mensen kennen wel iemand die huisvesting heeft aangeboden gekregen in een gemeente, met daarbij horende sociale omkadering en totaalzorg voor basisbehoeften. Al waren deze initiatieven telkens maar tijdelijk, het geeft hen hoop en wie ben ik dan om dat te komen weerleggen?

Momenteel blijkt er slechts één piste te zijn die de knoop, al is het maar tijdelijk, kan ontwarren. Eerst en vooral dienen de families uit de sfeer gehaald worden van liefdadigheid, vrijblijvendheid en desinformatie. Dat kan door hen als onwettig verblijvende families met kinderen op te vangen in een opvangcentrum van Fedasil. Daar zal er strikt moeten gewerkt worden aan bewustwording en oriëntering naar een realistisch toekomstperspectief in België (oriëntatie naar werk) of in het land van herkomst (vrijwillige terugkeer). Al is deze oplossing niet structureel en slechts tijdelijk, het is het enige duidelijke alternatief dat we momenteel te bieden hebben. Het grote voordeel hier is de duidelijkheid: eenduidige, juiste informatie over mogelijkheden en beperkingen.

De families die aan de voorwaarden voldoen zijn door de bemiddelaars van de Foyer toegeleid naar het OCMW om een aanvraag te doen voor een opvangcentrum. Brussels staatssecretaris De Lille bekwam als eigenaar van het CCN-gebouw van de vrederechter een uitzettingsbevel voor de aanwezige families, dat zou uitgevoerd worden na een positieve beslissing van Fedasil omtrent de opvang in een centrum.

Meerdere families hebben echter al laten verstaan niet naar een opvangcentrum te willen gaan, omdat ze nog steeds hopen op een OCMW dat hen huisvesting zal aanbieden. Daarom moet het voorstel tot opvang hand in hand gaan met een uitzettingsbevel uit het Noordstation. Er is veel kans dat de kranten binnenkort weer zullen gesierd worden met plaatjes van gezinnen met kinderen die de nacht in het park moeten doorbrengen, iedereen moord en brand roept, politici tegen wil en dank van zich moeten laten horen en het publiek overmand wordt met een 'déjà vu'-gevoel.

Welke lessen kunnen we trekken uit deze (zich steeds herhalende) geschiedenis? Ten eerste moeten we ons de vraag stellen of het goed is dat het Noordstation gestrande families langdurige slaappleaats aanbiedt. Directe en verplichte doorverwijzing naar bestaande daklozenopvang en juridische hulp lijkt hier meer aangewezen. Indien er toch tijdelijk aparte huisvestings- en sociale begeleidingsinitiatieven worden genomen, is het absoluut een must om voor elke vorm van hulp de mensen te responsabiliseren en strikte voorwaarden te stellen: afspraken nakomen, kinderen elke dag naar school sturen, netheid en hygiëne waarborgen, intekenen op een activeringstraject (taal- of alfabetisatieles, oriëntatie naar werk, ...). Laten we ook nadenken over intensieve inschakelingstrajecten voor mensen met een dergelijke geschiedenis van uitsluiting.

Last but not least moeten we ons verwonderd blijven afvragen waarom het hier voornamelijk om Roma gaat. Is de Slovaakse overheid reeds op het matje geroepen? Is de ambassadeur

al in het Noordstation gepasseerd om met zijn landgenoten te spreken? En wat vindt de EU van deze taferelen? Vragen die de federale regering ter harte moet nemen om meer diplomatieke druk te zetten op de EU en Oost-Europese landen. We kunnen toch niet blijven dulden dat deze regeringen oogluikend toelaten dat hun eigen burgers die ze zouden moeten beschermen, reeds generaties lang in een zodanig wanhopige en perspectiefloze situatie verkeren dat ze verkiezen om als desperado's aan te spoelen in een vreemd land dan te blijven daar waar ze zich al zo lang proberen thuis te voelen.